

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
LORRAINE SCHEMBRI ORLAND**

Seduta tat-12 ta' Dicembru, 2013

Citazzjoni Numru. 938/1999/1

Mark Busuttil

vs

Sunroute Company Limited

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 26 ta' Marzu 1999 ipprezentata quddiem din il-Qorti kif diversament presjeduta, fejn espona: -

Illi s-socjeta` konvenuta hi debitrice tas-socjeta` Amex Limited fis-somma ta' ghaxart elef tliet mija sebgha u sebghin liri Maltin (Lm10,377.36) liema somma tirraprezenta bilanc ta' prezz ta' xoghol ta' injam maghmul ghall-beneficcju tas-socjeta` Sun Route Company Limited li gie lilha kkonsenjat (ara *statement* Dokument A).

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi bi skrittura tat-tlieta (3) ta' Dicembru 1997, (Dokument B) is-socjeta` Amex Ltd assenjat lill-attur odjern il-kreditu hawn fuq imsemmi li tvanta kontra s-socjeta` konvenuta.

Illi s-socjeta` konvenuta giet debitament notifikata b' ittri ufficjali ta' Dicembru 1997 u ta' Frar 1999 bl-assenjazzjoni premessa u fl-istess waqt intalbet thallas id-debitu mertu ta' din il-kawza.

Illi s-socjeta` konvenuta kienet ukoll iffirmit tliet kambjali numerati 6, 7 u 8 bl-import rispettivament ta' Lm548.52, Lm545.48 u Lm542, l-import ta' liema huwa inkluz fil-kreditu assenjat lill-attur kif fuq jinghad u liema kambjali ma gewx onorati mis-socjeta` attrici.

Illi ghalhekk is-socjeta` konvenuta hi debitrici tal-attur fl-ammont ta' ghaxart elef tliet mija sebgha u sebghin liri Maltin (Lm10,377.36) kif fuq jinghad,

Illi s-socjeta` konvenuta naqset li thallas lill-attur is-somma mitluba u dovuta minnha.

Illi ghalhekk kellha ssir din il-kawza.

Tghid is-socjeta` konvenuta ghaliex din il-Qorti ma ghandhiex tiddeciedi din il-kawza billi: -

1. Tikkundanna lis-socjeta` konvenuta thallas is-somma ta' ghaxart elef tliet mija sebgha u sebghin liri Maltin (Lm10,377.36), rapprezentanti bilanc ta' prezz ta' xoghol ta' injam maghmul ghall-beneficcju tas-socjeta` Sun Route Company Limited u li gie lilha kkonsenjat, liema kreditu gie debitament assenjat lill-attur in forza ta' skrittura privata tat-3 ta' Dicembru 1997.

Bl-imghaxijiet legali fuq il-kapital sad-data tal-pagament effettiv, bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittri ufficjali ta' Dicembru 1997 u ta' Frar 1999 u bl-ingunzjoni tal-konvenut in subizzjoni.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat li din il-kawza giet appuntata ghas-smigh mill-Qorti kif diversament presjeduta ghas-seduta tat-2 ta' Novembru 1999.

Rat li s-socjeta` konvenuta pprezentat nota ta' eccezzjonijiet datata 25 ta' Awwissu 1999 a fol 12 tal-process.

Rat il-verbal tas-seduta tal-15 ta' Marzu 2000 mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta fejn dehru l-partijiet assistiti mid-difensuri taghhom. Il-Qorti ordnat lill-konvenut jissostitwixxi nota tal-eccezzjonijiet tieghu biex jaghmilha konformi mal-provediment tal-ligi. Il-Qorti ordnat lill-attur jipprezenta l-provi tieghu bis-sistema tal-affidavit fi zmien erbghin gurnata minn dan id-digriet.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet kif sostitwita tas-socjeta' konvenuta Sunroute Company Limited datata 4 ta' April 2000 (fol 39) fejn esponiet : -

Illi t-talbiet ta' l-attur huma nfundati fil-fatt u fid-dritt, u konsegwentement ghandhom jigu michuda bl-ispejjez, *stante* illi, kontra dak allegat fic-citazzjoni in dizamine, is-socjeta' konvenuta qatt ma kienet debitrici tas-socjeta' Amex Company Limited fis-somma ta' ghaxart elef tliet mija sebgha u sebghin Lira Maltin (Lm10,377.36), izda semmaj f'somma ferm inferjuri, kif sejjer jigi ppruvat fil-kors tal-kawza u konsegwentement l-istess socjeta' Amex Company Limited ma setghet qatt tassenja lill-attur kreditu allegatament dovut lilha mis-socjeta' konvenuta.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-verbal tas-seduta tas-16 ta' Marzu 2006 mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta fejn l-Avukati tal-partijiet trattaw il-kaz. Il-Qorti halliet il-kawza ghas-sentenza ghat-30 ta' Gunju 2006; u l-verbali tas-seduti l-ohra kollha nkluz dak tat-12 ta' Dicembru 2012 fejn b' Ordni ta' l-istess Qorti kif diversament presjeduta l-kawza baqghet differita ghas-sentenza ghat-30 ta' April 2013.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat is-surroga datata 16 ta' Jannar 2013 fejn din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif hekk presjeduta.

Rat il-verbal tas-seduta tat-30 ta' April 2013 mizmuma quddiem din il-Qorti kif hekk illum presjeduta fejn meta ssejhet il-kawza ma deher hadd. Il-kawza giet differita ghas-sentenza in difett ta' ostakolu ghat-12 ta' Dicembru 2013.

Hadet konjizzjoni tal-provi prodotti.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Qabel xejn din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif attwalment presjeduta permezz ta' surroga datata 16 ta' Jannar 2013.

Illi b'din il-kawza l-attur qed jfittex sabiex jithallas is-somma ta' Lm10,377.36 peress li qed issostni li bi skrittura datata t-tlieta (3) ta' Dicembru 1997 (**DOK A**), is-socjeta' Amex Limited assenjatlu l-kreditu li kellha f'dan l-ammont kontra s-socjeta' konvenuta.

Is-socjeta' konvenuta fis-sustanza eccepjet li l-ammont pretiz hu eccessiv.

Illi l-fatti fil-qosor huma s-segwenti. Permezz ta' skrittura privata datata t-tlieta ta' Dicembru 1997 (**DOK A** anness mac-citazzjoni), Amex Company Limited cediet il-kreditu taghha ta' Lm10,377.36 kontra s-socjeta' Sun Route Co Limited. Dan il-kreditu jirrapprezenta xoghlijiet ta' injam mahduma fis-Santana Hotel skont ftehim datat l-4 ta' Settembru 1995 (Dokti A u B a fol 49 u 50 tal-process) u erba' *invoices* (Dokti D1 - D4 a fol. 57 - 60 tal-process).

PROVI PRODOTTI

Mark Busuttil, l-attur, xehed b'affidavit¹ u qal li kien silef circa Lm15,000 lill-Amex Limited, li kienet il-kumpanija ta'

¹ A fol. 44 tal-process.

missieru li kellha tithallas lura b'rata ta' 6% imghax. Ikkonferma l-ftehim fejn hu accetta li jigi assenjat id-dejn tal-kumpanija konvenuta bhala hlas komplet u finali ta' dak li kellu jiehu minn Amex Limited.

Carmel sive Charles Busuttil xehed ukoll b'affidavit² u spjega li kien ifforma kumpanija gdida Amex Company Limited u kellu ftehim biex jiffinanzja lil Falzon & Bianchi Mobili Limited li kienet ghaddejja minn problemi finanzjarji. Din id-ditta kellha tesegwixxi l-appalti filwaqt li hu jipprovdi l-finanzjar. Din il-kumpanija hadet kuntratt ta' appalt mas-socjeta' konvenuta skont kuntratt (**Dokti A u B**) datat l-4 ta' Settembru 1995. Spjega li s-socjeta' konvenuta kienet mgħarrfa dwar ir-ragunijiet għalfejn Amex Company Limited kellha tkun hi kontraenti billi kien Busuttil li kien qed jiffinanzja l-operat ta' Falzon & Mobili. Tant hu hekk li l-ftehim originali, redatt minn Joe Sant f'isem Falzon & Bianchi, gie korrett billi minflok din il-kumpanija ddahhlet l-isem tal-Amex Co. Ltd.

Billi kien qed jiffinanzja d-dejn ta' Falzon & Bianchi, inkluz pagi, kontribuzzjonijiet tas-sigurta` nazzjonali tal-haddiema, spejjez talli zdied in-numru ta' impjegati, permessi u kredituri, kellu bzonn, għal ragunijiet ta' likwidita`, jissellef Lm15,000 minghand ibnu Mark Busuttil, l-attur f'din il-kawza.

Sadanittant, Joe Sant, għas-socjeta` konvenuta talab *quotations* ohra. Dawn l-appalti ma sarux bi skrittura. L-attur esebixxa erba' *invoices* (**DOK D1 - D4** a fol 57 - 60) kollha mahruqa fuq Amex Company Limited bin-numri u fl-ammonti segwenti:-

96/Mar/01	Lm22,204.20	li jirreferi għall-ewwel kuntratt.
96/Mar/02	Lm 4,959.00	
96/Mar/03	Lm 7,468.10	
96/06	Lm 2,009.45	

L-ewwel tlett *invoices* igibu d-data tas-7 ta' Marzu 1996 u l-ahhar hu datat it-28 ta' April 1996. Dawn l-*invoices*

² A fol.45-48 tal-process.

Kopja Informali ta' Sentenza

jirreferu ghall-kwotazzjonijiet maghmula minn Falzon & Bianchi Mobili Limited.

"Fuq dan ix-xoghol u invoices Sunroute Co Ltd hallset lil Amex Co Ltd xi depoziti akkont, fuq l-ewwel kuntratt ghamlu wkoll 24 kambjala u l-bilanci kellhom jithallsu skont skedi miftehma."

Xehed li s-socjeta' konvenuta kienet moruza fil-hlas kemm tal-flus dovuti kif ukoll tal-kambjalijiet tant li kellu jixtri lura xi kambjalijiet mill-Bank biex ma jkomplix jehel l-imghaxijiet.

Rigward il-Kambjala Nru 6, qal li ghaddieha lil Alfred Bianchi u lill-Foreman Paul Agius Cutajar peress li kienu jkunu kuljum is-Santana Hotel, u dan biex jigbru l-pagament minghand l-accountant tas-socjeta' konvenuta. Izda dawn baqghu jghidu li ma rcevewx flus.

Ma regax fdahom u kiteb lil Joe Sant fil-5 ta' Mejju 1996 biex jinfurmah li l-pagamenti tax-xoghlijiet miftehma bejniethom "*and extensions thereof*" (**DOK E** a fol 61) kellhom isiru lil Amex Co. Limited. Hu ghadda din l-ittra personalment lill-accountant mal-ewwel 3 *invoices* datati 7 ta' Marzu 1996. Fil-5 ta' Gunju 1996 rega' kiteb ittra ohra fl-istess sens li tirreferi ghal 4 *invoices* fuq riferiti u ghall-*invoice* 96/07 u tghid li l-pagamenti ghandhom isiru lil Amex Compay Limited (**Dok E1** a fol.62). Din l-ittra hija indirizzata lil Franco Vella li kien il-*financial controller* tas-socjeta' konvenuta.

Qal "*Sa certu punt jien qbilt mal-bilanc muri f'DOK G (a fol. 67) hlief li l-vaur fl-Invoice 96/06 kien ta' Lm2,009.05 mhux Lm1,629.55, u li barra minn hekk kienu hallsuni Lm2,000 ohra b'cekk no 568. Ma' dawk il-pendenzi ghandhom jizdiedu l-valur tat-tliet kambjali Nru. 6,7 u 8 li taghhom ma thallastx u li flimkien igibu total ta' Lm1,636. Dan igib it-total dovut ta' Lm10,136.00."*

Esebixxa kopji tal-kambjali numru 7 u 8 (**DOK H**) filwaqt li l-kambjala nru 6 mhux f'idejh.

Qal li Alfred Bianchi qatt ma kellu l-awtorita' li jorbot lil Amex Co Ltd.

In **Kontro ezami** kkonferma li **d-dokument J** a fol 69 (li hu l-istes bhal DOK A anness mal-iskrittura ta' cessjoni mac-citazzjoni) gie redatt minnu. Qal li ma kienx jaf li l-import tat-tliet kambjalijiet 6, 7 u 8 thallsu lil Falzon & Bianchi Mobili Limited fuq struzzjonijiet ta' Alfred Bianchi. Qal li kien inkariga lil Paul Agius Cutajar u Alfred Bianchi biex jigbru l-flus tal-kambjala numru 6. Din il-kambjala qatt ma regghet giet f'idejh.

Qal li c-cekk numru 568 ma kienx jirrapprezenta pagament fuq kambjali imma fuq *invoices*.

Qal li fuq l-ewwel ftehim Falzon & Bianchi ma dahhlux fil-pagamenti peress li sar depozitu u l-bilanc kellu jithallas f'import ta' kambjalijiet. Anzi l-hlas kellu jsir direttament lill-Bank peress li l-kambjalijiet gew iggirati. Gieli kien jghid lil Bianchi biex jigbru xi cekk ghalih peress li kien difficili ghalih li joqghod imur sal-hotel *Santana* biex jigbor flusu. Kienu jigbruhomlu u jdahhluhom fil-kont bankarju.

Hu qabel li l-pozizzjoni muri fuq **DOK J** hija ezattament dak li kellha tiehu Amex Company Limited u qal li Falzon & Bianchi qatt ma ghaddewlu pagamenti direttament fuq dan id-dokument izda gieli gabrulu cekkijiet u ddepozitawhom direttament fil-kont tieghu.

Xehed **Alfred Bianchi**³ u qal li flimkien ma Charles Busuttil kienu fformaw Amex Limited li fih kellu l-maggoranza tal-ishma Charles Busuttil. Charles Busuttil kien johrog il-flus biex imexxi, ghall-materjal u pagi u x xhud kellu jiehu hsieb ix-xoghol. Il-makkinarju u l-fabbrika kienu tax-xhud. Il-ftehim mas-Sunroute kien ma' Amex Company Limited. Kienu jinnegozjaw ma' Joe Sant u l-hlas sar permezz ta' kambjali li kienu jithallsu fix-xahar. Dawn kienu jinzammu minn Charles Busuttil u kienu jghajtu lil Amex Company Limited. Hu kien jigbor il-

³ Xhieda a fol. 140 et.seq.tal-process.

pagamenti ghal Amex. Ic-cekkijiet tas-Sunroute kienu pagabbli lil Amex.

L-ahhar zewg cekkijiet kienu pagabbli lix-xhud personalment ghaliex Busuttil u iehor, Charles Mercieca, kienu ghamlu xi gimghat ma jersqux lejn il-fabbrika u kellu xi spejjez tal-fabbrika li jhallas. Charles Busuttil kien saqsieh jekk gabarx il-pagamenti u hu nformah li kellu jhallas il-pagi u materjal biex jahdmu. Ma kienx awtorizzah imma wara qallu bihom. Dak iz-zmien ma kienx oggezzjona.

Is-socjeta' konvenuta kienet ilmentat fuq il-*waiter stations* li kienu difettuzi. Kienu rrangaw xi haga imma Charles Busuttil qabbad mastrudaxxa iehor u kien anke ried jehodhom lura izda Sunroute kienu qed jahdmu bihom u zammewhom.

In kontro ezami qal li qatt ma kien registrat bhala *partner* jew azzjonist f'Amex Company Limited. Ma kienx qed johrog kontijiet ghall-istess ammonti ta' Amex taht il-kumpanija tieghu Falzon & Bianchi Mobili Limited.

Rega' xehed⁴ fejn qal li meta kien jigbor il-flus ghan-nom tal-Amex dawn kienu f'cekkijiet li kienu probabbilment intestati favur Amex Company Limited.

Meta qal lil Sunroute biex tohrog pagamenti f'ismu bhal ma xehed qabel, dan ghamlu ghax kien hemm xi pagi li kellhom jithallsu u kien mar ghand il-kumpanija konvenuta li kienet tafu bhala l-persuna li qed taghmilha x-xoghol ordnat minnha, u hallsitu. Kien gharraf lil Busuttil b'dan.

B'riferenza ghal cekk pagabbli lil Falzon & Bianchi (**DOK SC1** a fol 79) dan kien jirrigwarda kambjali.

Riferibbilment ghac-cekk a fol. 23 (DOK B - numru 453 datat 25 ta Jannar 1996) qal li l-flus ittiehdu ghall-hlasijiet tax-xoghlijiet li kienu qed isiru ghall-kumpanija konvenuta

⁴ Seduta tat-8 ta' Novembru 2004 a fol. 179 et.seq.

u kien iddepozitahom fil-kont tal-Amex. Kellu f'idejh id-*deposit book* tal-kumpanija.

"Diment li konna ghadna naghmlu x-xoghlijiet li kienu jintalbu mill-kumpanija konvenuta ahna, jigifieri Falzon & Bianchi Mobili Ltd u Amex Ltd bqajna bl-istess arrangament, jigifieri li jsir x-xoghol fuq bazi fifty - fifty. Ix-xoghol isir fil-fabbrika taghna u minn nies taghna."

Gie muri **DOK ABD** datat 3 ta' Lulju 1996 li hija ittra interpellatorja mibghuta ghan-nom ta' Falzon & Bianchi u qal li wara ghalaq iz-zmien tal-ewwel kuntratt kien inqala' dizgwid bejnu u Charles Busuttil u kien ghamel tentattiv biex jitkellem mal-konvenuti direttament biex ix-xoghol jaghmluh huma. *"Nghid pero` li fil-kuntratti wara l-ewwel wiehed tal-4 ta' Settembru 1995, is-Sur Busuttil kien xorta dahal involut biex jipprovdi finanzjament ghall-ezekuzzjoni tal-kuntratti li sehew wara."*

In **ri-ezami** qal "li Busuttil kien tah struzzjonijiet biex ma jaccettax hlas f'isem Falzon & Bianchi b'riferenza ghax xoghol fit-tieni, tielet u r-raba` kuntratt, pero` *"meta rajt li l-pagi ma kienx hemm fondi biex jithallsu u allura qbadt u hadd l-inizzjattiva li nitlob li jinhargu l-pagamenti direttament lill-kumpanija rapprezentata minni."* Qal li b'dan gharrfu lil Charles Busuttil ghax ma kienx baqa' igib il-flus biex ihallas il-pagi. Meta qallu b'dan inqala' argument bejniethom u Busuttil hareg mill-fabbrika.

Xehed **Kevin Agius**⁵ li kien il-*Financial Controller* tal-lukanda Santana bejn 1995 u 1998. Charles Busuttil kien dahal fi ftehim *"permezz tal-kumpanija tieghu"* biex jahdem ghamara ghall-lukanda u kien inhareg sensiela ta' kambjali ghal hlas tal-bilanc. *"Minn dak li jiena ghadni niftakar jirrizultali li s-sur Busuttil jekk miniex sejjer zball permezz tal-kumpanija li kien jisimha Amex Ltd kien ghamel aktar minn kuntratt wiehed ghall-appalti differenti fl-inhawi ta' l-istess lukanda."*

⁵ Xhieda a fol. 157 et.seq. tal-process.

Riferibbilment ghall-kuntratt ewlieni (**DOK B**) qal li kien gie xi hadd li kien ikun fil-kumpanija ta' Charles Busuttil bil-kambjala numru 6 u qallu biex johrog il-pagament fuq Falzon & Bianchi minflok Amex Ltd. Hareg cekk ghas-saldu ta' tliet kambjalijiet (6, 7 u 8) li kienu immaturaw kif approvat mid-direttur tal-kumpanija li kienet tmexxi l-lukanda. Inghata biss il-kambjala numru 6 u sakemm baqa' jahdem mal-lukanda it-tnejn l-ohra ma gewx ritornati.

Sa fejn kien jaf din kienet l-unika okkazzjoni fejn ma hallsux lil Amex.

In **kontro-ezami** xehed: "*Jiena naqbel li barra l-kuntratt ewlieni ta' l-appalt li kien sar fl-1995 kien hemm xi kuntratti ta' appalti ohrajn. Jekk mhiniex sejjer zball dawn kienu iffirmati ma' Falzon & Bianchi nghidu dan mill-memorja ghax niftakar li kienu jidhru talbiet ghall-hlas bil-letterhead ta' Falzon & Bianchi.*" Ma deherlux li hargu pagamenti favur Amex Ltd dwar it-tieni, it-tielet u r-raba' appalti anzi qal li "*Il-pagamenti fuq it-tieni u t-tielet appalti hargu favur Falzon & Bianchi.*" Dwar pagamenti fuq l-appalti sussegwenti kien jircievi struzzjonijiet mid-diretturi tal-kumpanija biex jipprepara c-cekkijiet.

Xehed **Franco Vella**⁶ General Manager mas-socjeta` konvenuta. Qal li parti mis-somma tal-appalt kienet koperta bil-kambjalijiet. Kien ircieva struzzjonijiet minghand Charles Busuttil rigwardanti l-persuna li kellha tircievi l-hlasijiet tal-kuntratt tal-appalt. Kien hemm korrisondenza wkoll f'dan is-sens li Sunroute ma tohrogx cekkijiet izjed f'isem Falzon & Bianchi.

B'riferenza ghal **DOK E1** a fol 62 tal process fejn ukoll Charles Busuttil ghmel enfasi li l-pagamenti jsiru lil Amex Ltd. Din l-ittra taghmel riferenza ghall-estensjonijiet tal-appalt "*u ghall-invoices li ma kellhom x'jaqsmu xejn mal-Amex Ltd.*"

Qal li kienu kkomunikaw ma' Charles Busuttil peress li

⁶ Xhieda a fol.162 et.seq.tal-process.

kellhom riservi dwar il-fatturi **DC1** sa **DC4** billi kienu jafu lil Falzon & Bianchi. Ikkonferma li rceview l-ittra minghand Charles Busuttil immarkata E2 a fol 63 tal-process datata 19 ta Gunju 1996 u x'aktarx kien baghat *statement* lil Charles Busuttil tal-hlasijiet li kienu saru taht dak il-kont.

Riferibbilment ghal **DOK G** a fol. 67 tal-process qal li dak ghall-inqas f'dak li hu printjat huwa d-dokument li baghtu lil Charles Busuttil u n-notamenti bl-idejn saru minn Kevin Agius.

KONSIDERAZZJONIJIET LEGALI

Ic-cessjoni ta' kreditu hija regolata bl-artikoli 1469 *et seq* tal-Kodici Civili.

Illi **I-Artikolu 1471** jesigi li jkun hemm notifika lid-debitur u testwalment jipprovidi: "*ic-cessjonarju ma jistax, kwantu ghal terzi, jezercita l-jeddijiet lilu ceduti, hlief wara li c-cessjoni tkun giet mgharrfa lid-debitur b'att gudizzjarju, mic-cessjonarju nnifsu jew mic-cedent.*"

L-Artikolu **1469** jispjega kif issir tali cessjoni u jstipula li: "*ic-cessjoni jew bejgh ta' kreditu, ta' jedd, jew ta' azzjoni hija perfetta, u l-proprjeta` taghha tigi akkwistata ipso jure mic-cessjonarju, hekk kif isir il-ftehim fuq il-kreditu, fuq il-jedd jew fuq l-azzjoni u fuq il-prezz*".

Illi rigward l-imsemmija materja l-esponenti taghmel referenza ghad-decizjoni fl-ismijiet "**Emmanuela sive Lily Schembri vs Marco Aroyo**" (P.A. 16 ta' Dicembru 1949) li fiha wiehed isib insenjament interessanti dwar it-taghrif ta' cessjoni ta' kreditu. Fl-imsemmija sentenza l-Qorti kienet tal-opinjoni illi m'hemmx ghalfejn li l-iskrittura ta' cessjoni nnifisha tigi notifikata izda hu bizzejjed li tigi notifikata s-sustanza tal-konvenzjoni. Fl-istess sentenza gie kwotat l-awtur **Laurent** li jghid "*E inutile far conoscere al debitore e ai terzi le clausole del contratto, che interessano soltanto le parti contraenti. L'unica cosa che essi abbiano interesse di sapere e' il fatto della cessione del credito. Ecco tutto quanto che deve essere notificato*

Kopja Informali ta' Sentenza

al debitore. Così la pensano tutti gli scrittori; e la giurisprudenza ha consacrato questa opinione.”

Jirrizulta mill-ewwel nota tal-eccezzjonijiet ipprezentata mis-socjeta' konvenuta (fol 13) li giet notifikata bic-cessjoni b'ittra ufficjali tal-4 ta' Marzu 1999. B'effett tac-cessjoni tad-dritt, perfezzjonata bit-taghrif rikjest ic-cessjonarju ma jibqax izjed il-kreditur.

Kambjali

Hu risaput li il-kambjali jikkostitwixxu mhux biss it-titolu ghall-pagament imma wkoll iservu ta' ricevuta tal-hlas taghhom. Issa jinsab deciz illi “*Id-debitur tal-kambjali ma jistax jirrifjuta l-pagament lill-possessur hlief fil-kaz ta' telf tal-kambjala jew ta' falliment tal-possessur*”. (**Kollez. Vol. XXIX P I p 1366**).

A contrario sensu, d-debitur mhuwiex obligat li jhallas diment li l-kambjala ma tigix prezentata ghall-hlas (artikolu 194 tal-kap 13) u jekk tibqa' ma tigix prezentata u fid-data tal-maturita`, id-debitur ghandu jiddepozita l-ammont taht l-awtorita` tal-Qorti kompetenti (artikolu 196 tal-Kap.13).

APPREZZAMENT TAL-PROVI

Mill-provi prodotti jirrizulta li l-ewwel appalt sar bejn Amex Company Limited u s-socjeta' konvenuta. Jirrizulta mill-provi li Joe Sant, li kien il-firmatarju ghas-socjeta' konvenuta, kien edott mill-fatt li Charles Busuttil, *tramite* l-Amex, kien qed jiffinanzja Falzon & Bianchi Mobili Limited. Il-funzjoni ta' din is-socjeta' kienet biex tesegwixxi x-xoghlijiet appaltati ghall-Amex Company Limited. Dan il-fatt kien spjegat u ccarat lil Joe Sant sa mill-bidu nett.

Jirrizulta li wara l-ewwel appalt, saru xi appalti ohra evidenzjati mill-*invoices* mahrugin fuq Amex Company Limited (**Dokti D2-D4**). Dwar dawn l-ahhar appalti, it-tezi tal-attur hu kontradett mis-socjeta' konvenuta (ara xhieda ta' Franco Vella li xehed li kellhom riservi dwar l-'extensions' imsemmija fil-korrispondenza ricevuta minn Amex Co. Ltd).

Madanakollu jirrizulta li Charles Busuttil kien imur personalment biex jigbor il-pagamenti, jitkellem mal-*accounting staff* tas-socjeta' konvenuta dwar hlas, jikkorrispondi magghom u anke involva ruhu personalment biex jipprova jirrimedja xi ilmenti li kellha s-socjeta' konvenuta dwar il-kwalita` tax-xoghol mahdum fuq l-appalti sussegwenti ossia *extensions*.

Difatti dawn il-lanjanzi jirrigwardaw *waiter stations* li huma imsemmija fl-invoice **DOK D2** li johrogu minn kwotazzjoni ta' Falzon & Bianchi numru 815 tad-9 ta' Frar 1996 (kwotazzjoni mhux esebita) u li, allura, huma komprisi fl-appalti sussegwenti ghal dak ta' Settembru 1995. Dan hu ikkonfermat anke mix-xhieda ta' Alfred Bianchi li ghamel riferenza ghall-isforzi ta' Charles Busuttil biex jikkuntenta lis-socjeta' konvenuta dwar il-*waiter stations* u li kien anke offra biex jehodhom lura. Li kieku s-socjeta' konvenuta ma kellhiex relazzjoni guridika mal-Amex Co. Ltd ma kenitx tinnegozja ma' Charles Busuttil dwar dawn il-*waiter stations*.

Il-Qorti hija ghalhekk soddisfatta li l-appalti kollha murija fid-dokument a fol 7, anness mal-iskrittura ta' cessjoni, li jikkorrispondi mad-**Dokument J** a fol 69, jirrifletti l-appalti li saru bejn is-socjeta' konvenuta u Amex Company Limited. Din is-socjeta' kienet konsapevoli li l-pagamenti kellhom isiru lil Amex Company Limited u jekk hallset lil Falzon & Bianchi Mobili Limited, dan ghamlitu irregolarment.

Ma jirrizultax mill-provi li Amex Company Limited kienet awtorizzat lil Sun Route biex thallas lil Falzon & Bianchi Mobili Limited. Fuq l-ewwel kuntratt, hu minnu li Alfred Bianchi kien iffirma flimkien ma' Charles Busuttil, izda Bianchi ffirmat l-appalt "obo Amex Company Limited" u mhux f'ismu personali. *Inoltre Franco Vella* wkoll ikkonferma li kien hemm korrispondenza fis-sens li Sunroute ma tohrogx cekkijiet izjed f'isem Falzon & Bianchi.

Gew esebiti mhux biss *invoices* mibghuta minn Amex (**Dokti D1-D4**) fejn hemm imnizzlin l-istruzzjonijiet li "*payment to be made to Amex Co. Ltd*", u kliem simili, imma wkoll korrisondenza varja f'dan is-sens (Dokti E, E1).

Ma jiswiex ghalhekk ghas-socjeta' konvenuta li ttenni li hallset pagamenti lil Falzon & Bianchi Mobili Limited fuq dawn l-appalti u li ma hemm xejn dovut lil Amex Co. Limited ghaliex ir-relazzjoni guridika giet mahluqa bejnha u bejn Amex Co. Ltd mhux ma' Falzon & Bianchi Mobili Ltd anke fir-rigward tal-appalti sussegwenti.

Anke meta xehed Alfred Bianchi, ikkonferma li meta talab il-pagament mis-socjeta` konvenuta, dan ghamlu ghaliex kellu l-pagi xi jhallas u gharraf lil Busuttil b'dan. Pagamenti ohra li saru b'cekkijiet indirizzati lil Falzon & Bianchi gew akkreditati fil-kont tal-Amex Co Limited, kif jirrizulta mix-xhieda ta' Charles Busuttil u minn Dok J minnu redatt. Bianchi kellu d-*deposit book* tal-kont tal-Amex f'liema kien jiddepozita l-hlasijiet li gew mghoddija lilu.

Huwa minnu li Alfred Bianchi qal li avvicina lill-kumpanija konvenuta u talab il-hlas direttament, izda b'dan ma jassolvix lis-socjeta` konvenuta mir-rabta obligatorja li kellha mal-Amex ghaliex dan ghamlu minghajr l-awtorizzazzjoni u kunsens tal-kreditur. Anzi ic-cekkijiet li harget is-socjeta' konvenuta f'isem Falzon & Bianchi Mobili Ltd inhargu kontra l-istruzzjonijiet tal-Amex.

Il-Qorti tqis li s-socjeta' konvenuta kienet *put on notice* ai finijiet u effetti kollha tal-Ligi li kull pagament mhux awtorizzat kien ser jigi reklammat minn Charles Busuttil ghan-nom tal-Amex Company Limited. Dan kellu jservi biex jikkonferma li l-appalti saru mas-socjeta` Amex. Kien ikun ben altru jekk ma kinetx mgharrfa dwar ir-relazzjoni bejn l-Amex u Alfred Bianchi, proprio jew ghan-nom tal-kumpanija tieghu , izda dan ma kienx il-kaz u ghazlet biex tinjora dawn il-fatti a riskju taghha.

PAGAMENTI DOVUTI

Jekk wiehed jifli l-kalkolu tal-pendenzi dovuti fuq l-appalti li saru kemm mis-socjeta' konvenuta (**DOK G**)⁷ kif ukoll minn Charles Busuttil (**DOK J**) id-differenza pjuttost tirrigwarda t-tliet kambjalijiet in kwantu ic-cekkijiet esebiti mis-socjeta' konvenuta li hargu a favur ta' Falzon & Bianchi gew depozitati fil-kont tal-Amex u ttiehdu in konsiderazzjoni minn Charles Busuttil.

Difatti Charles Busuttil xehed " *Sa certu punt jien qbilt mal-bilanc muri f'DOK G (a fol. 67) hlief li l-valur fl-Invoice 96/06 kien ta' Lm2,009.05 mhux Lm1,629.55, u li barra minn hekk kienu hallsuni Lm2,000 ohra b'cekk no 568. Ma dawk il-pendenzi ghandhom jizdiedu l-valur tat-tliet kambjali Nru. 6, 7 u 8 li taghhom ma thallastx u li flimkien igibu total ta' Lm1,636. Dan igib it-total dovut ta' Lm10,136.*"

B'differenza ma' dan, is-socjeta' Sun Route Company Limited tghid li hallset it-tliet kambjali 6, 7 u 8 b'cekk numru 776 (**Dok SC1** a fol 79).

Rigward il-kambjala numru 6 Charles Busuttil ikkonferma li ghaddieha hu stess lil Alfred Bianchi u inkarigah biex jigbor il-pagament. Din il-kambjala tinsab f'idejn is-socjeta' konvenuta (fol 80) izda Busuttil baqa' ma rcieva ebda pagament. Madanakollu ghadda l-pussess tal-kambjala lil Bianchi u d-debitur kellu obbligu li thallas lill-pussessur kontra l-kunsinna tal-istess kambjala. Il-Qorti ghalhekk tifhem li din il-kambjala giet saldata.

L-istess argument mhuwiex applikabbli ghaz-zewg kambjali l-ohra li ghandhom l-import komplessiv ta' Lm1,087.48. Is-socjeta' konvenuta kellha jew thallas dan l-ammont lil Amex Co Limited li baqghet fil-pussess taghhom, altrimenti tiddepozita s-somma taht l-awtorita' tal-Qorti jekk kellha xi gustifikazzjoni legali biex ma thallasx lill-kreditur direttament. Dan ma ghamlitux u ghandha titqies li ghadha skoperta. L-ammont ta' Lm1,087.48 ghadu dovut bl-imghaxijiet legali mid-data tal-iskadenza ta' kull kambjala.

⁷ Ikkonfermat minn Franco Vella a fol 162 et seq.

Ghal dawn ir-ragunijiet il-Qorti tqis li t-talbiet attrici huma sostanzjati sal-grad rikjest mil-Ligi hlief ghall-ammont ta' Lm548.52 li thallset regolament fuq il-Kambjala Numru 6.

Ghalhekk l-ammont dovut lil Amex Co Limited qed jigi hawn likwidat fl-ammont ta' Lm8,377.36 + Lm545.48 (kambjala nru. 7) + Lm542 (kambjala numru 8) - Lm9,464.84 ekwivalenti ghal €22,047.15.

IMGHAXIJET

Rigward l-imghaxijiet reklamati fl-ammont ta' Lm364 ekwivalenti ghal €847.90 dawn gew ikkalkolati *ai fini* ta' Dok J sat-3 ta' Dicembru 1997 izda ma giex spjegat mill-attur mil-liema data gew ikkalkolati.

Kif gie ribadit fis-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fil-kawza fl-ismijiet “**Joseph Gatt MBE vs Francis Vella**” (A.K.XXXII.i.505 – 28 ta' Frar 1994):-

“L-interessi huma dovuti mill-gurnata li fiha l-obbligazzjoni kellha tigi adempita jekk din hija ta' natura kummercjali.”

Ghalhekk l-imghaxijiet fuq il-kambjali huma dekoribbli mid-data ta' l-iskadenza ta' kull kambjala, cioe`, numru 7 (€1,270.62 gja Lm545.48) mill-5 ta' Mejju 1996, u numru 8 (€1,262.52 gja Lm542) mill-5 ta' Gunju 1996.

Riferibbilment ghall-imghaxijiet fuq il-bilanci tal-appalti fl-ammont komplessiv ta' €19,513.99 (gja Lm8,377.36) dawn ser jigu aggudikati mit-28 ta' April 1996 li hija d-data murija fuq l-ahhar *invoice* D4.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi fil-waqt li **tichad** l-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta, **tilqa'** it-talbiet attrici fis-sens li:-

Kopja Informali ta' Sentenza

1. **Tilqa'** l-ewwel talba attrici u tikkundanna lis-socjeta` konvenuta thallas is-somma ta' tnejn u ghoxrin elf, u sebgha u erbghin ewro u hmistax-il centezmu (€22,047.15) skont kif spjegat taht is-sezzjoni intestata "*Pagamenti Dovuti*" rapprezentanti bilanc ta' prezz ta' xoghol ta' injam maghmul ghall-beneficcju tas-socjeta` Sun Route Company Limited u li gie lilha kkonsenjat, liema kreditu gie debitament assenjat lill-attur in forza ta' skrittura privata tat-3 ta' Dicembru 1997.

Bl-imghaxijiet legali mill-1 ta' Meju 1996, salv ghall-imghax dekorribbli fuq il-kambjalijiet numru 7 u 8 liema, kif gie spjegat taht is-sezzjoni intestata "Imghaxijiet",ghandu jibda jghodd mid-data ta' maturita` ta' kull kambjala, sad-data tal-pagament effettiv.

L-ispejjez jithallsu mis-socjeta' konvenuta.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----